

Vestibulaire revalidatie
Blikstabilisatietraining voor kinderen

VESTIBULAIRE REVALIDATIE BLIKSTABILISATIETRaining VOOR KINDEREN

Cleo Dhondt
Ruth Van Hecke
Ingeborg Dhooge
Leen Maes

Auteurs: Cleo Dhondt, Ruth Van Hecke, Ingeborg Dhooge, Leen Maes

Correspondentie: Blikstabilisatie@UGent.be

Omslagontwerp en illustraties: Jonder - Graphic Design

Dit boek kadert in een gezamenlijk onderzoeksproject tussen de Universiteit Gent en het Universitair Ziekenhuis Gent met financiële steun van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) - Vlaanderen: Vestibular Infant Screening - Flanders (VIS-Flanders). Het doel van dit Vlaamse onderzoeksproject is het optimaliseren van de vroegtijdige diagnostiek van evenwichtsproblemen door het implementeren van standaard evenwichts- of vestibulaire screening voor baby's die geboren worden met permanente slechthorendheid.

Meer informatie: <https://VIS-Flanders.be>.

Het boek is met de grootste zorg opgemaakt, maar de inhoud ervan is algemeen en indicatief. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

ISBN: 9789464184051

© 2020 Cleo Dhondt, Ruth Van Hecke, Ingeborg Dhooge, Leen Maes

INHOUD

Voorwoord	7
Ondersteunend (beeld)materiaal	9
DEEL I	11
1 De werking van ons evenwichtssysteem	13
2 Vestibulaire revalidatie	19
3 Blikstabiliteit	23
DEEL II	35
4 Blikstabilisatie bij kinderen	37
5 Aanvang van de therapie	39
6 Inhoud van de therapie	43
7 Aandachtspunten	51
8 Evaluatie	61
9 Tips voor thuis	65
APPENDICES	67
Vragenlijsten	69
Voorbeeldoefeningen	73
Casus	79
Multimedia	83
REFERENTIES	85

VOORWOORD

Een visueel beeld op het netvlies houden tijdens (hoofd)bewegingen is voor u waarschijnlijk een automatisme. Het ingenieuze mechanisme van de blikstabiliteit, aangestuurd vanuit onze evenwichtsorganen of vestibulaire organen, stelt ons bijvoorbeeld in staat om tijdens beweging andere personen scherp te zien of straatnaamborden te lezen. Voor een persoon met een probleem in het evenwichtssysteem is dit echter heel lastig. Een verlies aan blikstabiliteit heeft een grote impact, zowel op het aanleren van motorische vaardigheden door jonge kinderen als op het algemeen dagelijks functioneren. Gelukkig kan blikstabilisatie getraind worden. In dit handboek leggen we u graag uit op welke manier.

Een evenwichtsprobleem dat aangeboren is of ontstaat tijdens de vroege kindertijd kan dus een enorme impact hebben op de ontwikkeling. De diagnose van een (permanent) evenwichtsprobleem vraagt een gerichte therapie, bijvoorbeeld vestibulaire revalidatie. Vestibulaire revalidatie bij kinderen is echter nog te weinig bekend bij zowel hulpverleners als ouders, en blikstabilisatietraining bij kinderen, een uiterst belangrijk onderdeel van dit soort revalidatie, kan als de grootste onbekende aanzien worden. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat het trainen van een stabiele blik inzicht vereist in de anatomie en fysiologie van het evenwichtsorgaan. De studie van het evenwichtsorgaan, of kortweg de vestibulologie, is een relatief recent ontstaan domein dat nog te weinig onderkend wordt in de (para)medische sector. Daardoor wordt blikstabilisatietraining als mogelijke revalidatietool voor kinderen (en volwassenen) met evenwichtsproblemen vaak over het hoofd gezien.

Blikstabilisatietraining wordt internationaal nochtans beschouwd als een onmiskenbaar onderdeel van de vestibulaire revalidatie. Uitgaande van de wetenschappelijke kennis over dergelijke training bij volwassenen proberen we met dit handboek blikstabilisatietraining meer onder de aandacht te brengen bij professionelen en niet-professionelen die in contact komen met kinderen met evenwichtsproblemen.

Deel I van dit boek behandelt de anatomie en fysiologie van het vestibulair systeem, introduceert de belangrijkste principes en doelstellingen binnen vestibulaire revalidatie en geeft inzicht in het concept 'blikstabiliteit' en diverse behandelingsmogelijkheden. In deel II worden de theoretische concepten verder verduidelijkt en vertaald naar praktische toepassingen bij kinderen. We sluiten het boek af met een casus en enkele voorbeeldoefeningen waarin met behulp van hypothetische patiënten een beroep wordt gedaan op de besproken theoretische en praktische kennis.

Het schrijven van dit boek over blikstabilisatietraining bij kinderen was ook voor ons een heuse leerervaring. De voorbereiding bestond uit een grondige literatuurstudie, heel wat onderlinge gedachtewisselingen en het nodige overleg met (kinesi)therapeuten, audiologen en artsen. We willen van de gelegenheid gebruikmaken om allen te bedanken die een bijdrage hebben geleverd. Het resultaat is geen afgelijnd therapieprogramma, noch een eindige opsomming aan mogelijkheden, maar een collectie richtlijnen, adviezen en tips die u de achtergrondkennis en inspiratie bieden om een behandelingsplan uit te stippelen op maat van het kind.

Cleo Dhondt

Ruth Van Hecke

Ingeborg Dhooge

Leen Maes

Gent, november 2020

ONDERSTEUNEND (BEELD)MATERIAAL

In dit boek vertalen we de belangrijkste principes van blikstabilisatietraining, zoals die te vinden zijn in de internationale wetenschappelijke literatuur, naar praktische tips en adviezen voor de revalidatie van pediatrische patiënten met een vestibulair probleem. Om de theoretische kennis onmiddellijk praktisch toepasbaar te maken, stellen we principes, materialen en oefeningen zo veel mogelijk visueel voor met figuren, filmpjes en ander ondersteunend materiaal. Deze bronnen zijn toegankelijk via QR-codes of een verwijzing naar een website* waarop onze eigen voorbeelden te vinden zijn. Deze verwijzing naar de website wordt steeds aangeduid met een video-icoontje in de kantlijn.

Om auteursrechtelijke en privacyredenen zijn de video's op de website beveiligd met een wachtwoord. Dit wachtwoord is te vinden achteraan in dit boek, op pagina 83. Wij vragen u zowel het beeldmateriaal als het wachtwoord enkel aan te wenden voor persoonlijk gebruik en het niet te verveelvoudigen, op te slaan in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar te maken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs. Door de continue veranderingen op het internet kunnen wij niet garanderen dat de externe online bronnen steeds beschikbaar zijn, en de auteurs van dit boek zijn uiteraard op geen enkele manier verantwoordelijk voor (tijdelijke) onbeschikbaarheid. We hopen uiteraard dat dit euvel uitblijft en danken u alvast voor uw begrip.

Wij wensen u veel lees- en kijkplezier en een leerrijke multimodale introductie tot de basisconcepten van de blikstabilisatie.

* <https://vestibulairerevalidatie.ugent.be/>

